

СТАБІЛЬНІСТЬ • ДОСКОНАЛІСТЬ • ВІДДАНІСТЬ
VIRTUS • EXCELLENTIA • FIDELITAS

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія демократії та базові інститути демократичного суспільства»

Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»	Викладач
Шифр та назва спеціальності	281 «Публічне управління та адміністрування»	
Назва освітньо-професійної програми	Публічне управління та адміністрування	
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) (освітньо-професійний)	
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	вибіркова	
Форма навчання	заочна	
		Якимчук Аліна Юріївна <i>доктор економічних наук,</i> <i>професор</i>

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни	<p>навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що забезпечують базову підготовку фахівців з публічного управління та адміністрування і входить до циклу гуманітарної та соціально- економічної підготовки магістрів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».</p> <ul style="list-style-type: none">• Демократія як суспільно-політичний феномен є визначальною формою людського цивілізаційного розвитку. Демократичні політичні інститути та процеси займають центральне місце в системі публічного врядування будь-якої країни, формують державний лад та відповідний політичний режим, вирішальним чином впливають на формування та реалізацію державної політики що обумовлює важливе значення вивчення дисципліни «Теорія демократії та базові інститути демократичного суспільства».
Мета дисципліни	<p>сутності демократичного управління в системі публічного врядування, теорій демократичного транзиту як процесу переході від авторитарно-тоталітарних політичних режимів до демократичних; особливостей формування та розвитку демократичних інститутів, процесів, процедур; ознайомлення слухачів з основними цінностями демократії та моделями демократичного розвитку; отримання студентами системних знань з об'єктивних закономірностей, умов, процесів і специфічних особливостей формування демократичних політичних інститутів та процесів та як вони впливають на державне управління.</p>
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<ul style="list-style-type: none">– способи узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановки мети і вибору шляхів її досягнення;способи кооперації з колегами, праці в колективі;здатність до організації і планування аналітичної діяльності у сфері державного управління;здатність до аналізу політичних інститутів і процесів в Україні;знання і уміння оперувати політичними категоріями та поняттями в сфері політичних інститутів та державного управління;усне спілкування рідною мовою у процесі дискусії;знання другої мови при оволодінні іншомовними джерелами;елементарні комп'ютерні навички (використання мережі Інтернет для опанування рекомендованих електронних джерел, робота у Microsoft Office Point при підготовці доповіді з презентацією);навики управління інформацією для використання тенденцій розвитку, форм державного управління та політичного адміністрування;навички прийняття обґрунтованих управлінських рішень з питань державного управління та політичного адміністрування.уміння працювати у команді;☐ здатність до критики та самокритики під час дискусії;☐ уміння донести до фахівців і нефахівців інформації, ідеї, проблеми, рішення та власного досвіду в галузі професійної діяльності;☐ навички та уміння формування між особових стосунків у колективі при обстоюванні власної позиції під час

дискусії;

- етичні зобов'язання при опонуванні виступів доповідачів;
- розуміння традицій та звичаїв інших культур, уміння проявляти толерантне ставлення;
- уміння критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на знання.

Системні компетентності:

- здійснювати обґрунтування прийняття політичних рішень та їх реалізацію,
 - приймати політичні рішення в умовах невизначеності, ризику та конфлікту;
 - розробляти ефективні політичні рішення з використанням методів політичного аналізу;
 - визначати способи формалізації та реалізації політичних рішень;
 - здійснювати обґрунтований вибір методів політичного аналізу для формування ефективних політичних рішень;
 - застосовувати методи експертних оцінок для визначення ступеня ризику політичних рішень;
 - прогнозувати політичні рішення з урахуванням впливу чинників зовнішнього середовища;
 - ідентифікувати політичні ризики;
 - визначати технологію розробки та реалізації політичних рішень;
 - визначати інтегральні показники оцінки ризику політичної діяльності;
 - формувати напрями зниження ступеня ризику політичної діяльності;
 - формувати напрями підвищення ефективності політичної діяльності;
 - здатність застосовувати знання на практиці;
 - визначати оптимальні та політичні рішення в умовах невизначеності;
 - визначати оптимальні та політичні рішення в умовах конфлікту;
 - проводити аналіз впливу невизначеності на якість прийняття політичних рішень;
 - критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
 - здатність працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією, підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії;
 - бажання досягти успіху при обговоренні тем доповідей з презентацією;
 - здатність адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності;
 - уміння реалізовувати проекти в сфері державного управління та політичного адміністрування.
- Спеціальні (фахові) вміння (компетентності)
- знання основних положень і методів, процесів політичних, гуманітарних і економічних наук при вирішенні політичного адміністрування, державного управління і професійних завдань;
 - знання способів аналізу політично значущих проблем і процесів;
 - розуміння сутності і значення інформації у розвитку сучасного інформаційного суспільства;
 - вміння застосовувати основні методи, способи і засоби залучення, збереження, переробки інформації;

	<ul style="list-style-type: none"> ☐ вміння розрізнять основні види політичних інститутів в українській і світовій практиці; ☐ знання процедури і техніки підготовки законодавчих актів в контексті державного управління і політичного адміністрування; ☐ знання видів основних угод, які укладаються з юридичними сторонами, їх відмінностей і переваги з урахуванням політичних процесів, що впливають на державне управління і політичне адміністрування; ☐ знання організації, техніки державного управління і політичного адміністрування; ☐ сумлінне виконання професійних обов'язків; ☐ вміння використовувати основні положення і методи політичних, соціальних, гуманітарних і економічних наук при вирішенні професійних знань в контексті державного управління і політичного адміністрування; ☐ вміння аналізувати політично значущі проблеми і процеси; ☐ дотримання основних вимог інформаційної безпеки; ☐ обґрунтування політичних рішень і оцінювання їх наслідків.
<p>Результати навчання</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розуміння сутності найбільш актуальних проблем становлення й розвитку демократичного ладу; – розуміння основних складових, які формують демократичні політичні інститути, і які впливають на політичні процеси; – розуміння демократії як цілісної саморегулюючої системи з врахуванням особливостей розвитку українського суспільства, його трансформації; – засвоєння основних принципів формування сучасної демократичної політичної системи, обґрунтування політичних проблем; – вміння визначати походження, структуру та механізм функціонування політичної системи, державної влади, партійних систем; – вміння аналізувати проблеми поширення демократії в контексті сучасних процесів глобалізації та висвітлити ідеї й елементи демократії в історичній традиції України; – сприяння розвитку професійної кваліфікації слухачів на підставі надання систематизованих знань щодо цінностей демократії; – набуття знань методики аналізу процесів демократичного державотворення та його значення для практики публічного управління; – розробка та впровадження теоретичних і організаційно-правових засад державної політики у практику діяльності та розвитку органів публічного врядування в Україні; – вміння формувати значення політичної еліти та політичного лідерства для становлення демократії в державі; – вміння формування розуміння особливостей демократичної організації суспільного буття та системи органів публічної влади в державі, спрямованих на підвищення ефективності управління; – вміння проведення аналізу політичної думки, особливостей генези національних політичних шкіл, теорій і практики демократичного транзиту та здійснення демократичних реформ; – вміння аналізувати взаємозв'язки політичного адміністрування з соціально-економічною політикою, їх основ і

	<p>механізмів;</p> <ul style="list-style-type: none"> – набуття навичок вільного користування первинними і додатковими джерелами інформації щодо аналізу та розробки державних програм у сфері державної політики; – ознайомлення слухачів із зарубіжним досвідом щодо розвитку теорії і практики формування демократичних політичних режимів; – вміння визначати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти демократії, їх роль і функції у підготовці політичних рішень; – вміння аналізувати сутність політичної влади, держави, політичного життя, політичні відносини і процеси, суб'єкти і об'єкти політики; – вміння класифікувати міжнародні політичні процеси, місце та роль України в сучасному світі; – оволодіння навиками демократичної політичної культури, набуття розуміння сучасних демократичних цінностей західноєвропейської цивілізації; – ознайомлення з методиками, нормативними документами, що визначають процеси демократичного державотворення; – вміння аналізувати і систематизувати власний практичний досвід публічного службовця і надавати рекомендації щодо удосконалення демократичних процесів в Україні.
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: 3 кредити ЄКТС (90 годин). В тому числі лекції – 4 годин, практичні заняття – 4 години, тест-залік – 2 години, самостійна робота – 80 годин.
Форма підсумкового контролю	Залік
Терміни викладання	Дисципліна викладається у 2-му та 3-му семестрах

Інформація про консультації

Щосереди з 08.00 до 10.30 в онлайн режимі

Програма дисципліни

Назви тем (модулів)		Зміст тем
1	Передумови та витоки демократії, генезис та сутність народовладдя.	Історичні передумови та витоки сучасної демократії. Антропологічна природа влади як першооснова демократії. Генезис та особливості розуміння демократії на різних етапах розвитку людства. Зміст та характеристика провідних ідей теорії демократії. Ціннісна система народовладдя: сутність та зміст основних принципів і засад. Генетичний код політичного психотипу людини і демократія.
2	Теорія демократії. Світові моделі демократичного устрою. Теорії переходу до демократії.	Класичні демократії: ліберальна, охоронна, елітарна, представницька. Демократія для саморозвитку. Партіципаторна демократія. Плюралістична, консоціативна та плебісцитарна демократія. Поліархія. Чотири "хвилі демократизації" в теорії переходу від авторитаризму до демократії. Типологія політичної трансформації: переворот, революція, модернізація, демократичний транзит. Моделі переходу до демократії (Д. Растоу, Ф. Шміттєра, С Хантінгтона).
3	Інституційна структура та політичні процеси в сучасній демократії. Зміст та перспективи розвитку народовладдя в Україні.	Інститути та цінності сучасної демократії. Політичні інститути й процеси в демократичному суспільстві. Вибори як формотворча основа демократії. Демократія і громадянська участь в Україні. Демократичний транзит України: віхи та проріхи. Проблеми та перспективи становлення та розвитку демократії в Україні.

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Опрацювання лекційного матеріалу	30 год.
Практичне заняття 1 «Передумови та витоки демократії, генезис та сутність народовладдя»	13 год.
Практичне заняття 2 «Теорія демократії. Світові моделі демократичного устрою. Теорії переходу до демократії»	13 год.
Практичне заняття 3: «Інституційна структура та політичні процеси в сучасній демократії. Зміст та перспективи розвитку народовладдя в Україні»	13 год.
Підготовка та захист індивідуальної роботи	8 год.
Підготовка до заліку	2 год.
Залік	1 год.

Список орієнтовних напрямків тем індивідуальної роботи

1. Взаємозв'язок громадянських і політичних прав та свобод людини.
2. Виборча система та типи виборчих систем у демократичних країнах.
3. Вплив глобалізації на розвиток демократії та її форми.
4. Головні функції груп інтересів та політичного представництва
5. Демократичні елементи у політичній практиці Запорозької Січі та Гетьманщини.
6. Зв'язок між законом та правом в умовах тоталітарного, авторитарного та демократичного суспільств.
7. Зміст поняття «права людини», суть і призначення політичних прав людини та громадянина.
8. Критерії легітимності влади. Механізми легітимації та зміцнення демократичного режиму в Україні.
9. Механізми зміцнення інститутів громадянського суспільства в Україні та впливу на формування громадянської свідомості людей.
10. Основні причини слабкості класичних груп інтересів в Україні.
11. Особливості переходу-демократизації в Україні та його результати.
12. Особливості протестної поведінки громадян та її вплив на стабільність та якість демократії.
13. Особливості сприйняття ліберально-демократичних цінностей в українському суспільстві.
14. Порівняльний аналіз обраних партійних програм і виборчих платформ окремих політичних партій і партійних коаліцій.
15. Порівняння участі у політичному житті громадян країн розвинутої демократії і України.
16. Проблеми розвитку демократії в сучасній Україні.
17. Розуміння демократії від часів античного світу до сьогоднішніх днів.
18. Роль демократичної освіти для розв'язання проблем демократизації та зміцнення демократії в державі.
19. Роль децентралізації, регіонального й місцевого самоврядування в системі демократичного правління.
20. Соціальне партнерство та переваги запровадження механізму соціального партнерства в Україні.
21. Сучасні моделі переходу до демократії.
22. Тип та особливості становлення виборчої системи в Україні.
23. Феномен легітимності. Роль легітимації в утвердженні демократичного режиму.
24. Форми прямої демократії в системі місцевого самоврядування.
25. Форми та моделі демократії. Чому не може існувати ідеальна демократія?
26. Функції громадянського суспільства в системі народовладдя.
27. Функції парламенту в сучасній демократичній державі.
28. Цінності демократії та їх дотримання в сучасній Україні.
29. Що таке громадянське суспільство? Співвідношення розвитку громадянського суспільства та рівня демократії.

Список рекомендованих джерел

Базова література

1. Військово-політична стабільність держави в аспекті інтелектуалізації економіки. Монографія. За заг.ред. Якимчук А.Ю., д.е.н., проф. Рівне: НУВГП, 2019. 208 с. ISBN 978-966-327-440-9.
2. Alina Yakumchuk, Andrii Skomorovskyi, Tadeusz Pokusa, Kasper Pokusa, Kazimierz Łukawiecki (2022). Basics of the Public Administration: Economy, Environmental Protection and Security of the State. Opole: WSMiA w Opoliu. 467 p. ISBN: 978-83-66567-46-7.
3. Бегунов Ю. 13 теорій демократії. / Ю. Бегунов, А. Лукашев, А. Понидилко – СПб. : Изд. дом “Бизнес-Пресс”, 2002. – 240 с.
4. Дай Т., Зиглер Х. Демократия для элиты. Введение в демократическую политику / Пер. с англ. - Москва, 1984.
5. Даль Р. О демократии / Пер. с англ. А. С. Богдановского; Под ред. О. А. Алякринского. - Москва, 2000.
6. Кобута ЛЛ . Історій та теорія демократи. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності “Політологія” / Лариса Петрівна Кобута. - Івано-Франківськ: ПП. Кур В.Д, 20Д0. - 62 с.
7. Лисяк О. І., Соколкін В. Л. Основи теорії держави: Навч. посібник. – Харків: УкрДУЗТ, 2019. – 124 с.
8. Невичерпність демократії: Видатні діячі минулого і сучасності про вільне, демократичне суспільство і права людини. — Київ, 1994.
9. Основи демократії : Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / За заг. ред. А. Колодій; Укр.-канад. Проект „Демократична освіта”. – К. : вид-во „Ай Бі”, 2002. – 684 с.
10. Основи демократії. Права людини та їх забезпечення в умовах суспільних змін : Навч. посіб. / О.В. Філонов, В.М. Суботін, В.В. Пашутін, І.Я. Тодоров; 2-ге вид., випр. К. : Знання, 2008. – 215 с.
11. Патнам Р. Д. Творення демократії. Традиції громадської активності в сучасній Італії. Київ, 2001.
12. Поппер К. Демократия и народоправие // Новое время. — 1991. - № 8.
13. Теория политики: Учебное пособие / под ред. Б. А. Исаева. – СПб. : Питер. 2008. – 464 с.
14. Якимчук А.Ю., Валюх А.М., Пахаренко О.В. Стратегія інформаційного забезпечення управління еколого-економічною безпекою України в умовах військово-політичної нестабільності. Монографія. Під редакцією д.е.н., проф. А.Ю. Якимчук. – Рівне: НУВГП, 2020. – 154 с. ISBN 978-966-327-469-0.

Допоміжна література

15. Якимчук А.Ю. Державна екологічна інспекція у структурі державного управління збереженням біорізноманіття в Україні. Демократичне врядування: наук. вісник Львівського РІДУ НАДУ при Президентові України [Електрон-ний ресурс]. – Вип. 12. – Львів : ЛРІДУ НАДУ. – 2013. – Режим доступу: <http://lvivacademy.com/visnik12index.html>. Фахове видання.
16. Державне управління : політологічні та психологічні аспекти [Текст] : Підручник / Д. І. Дзвінчук, О. В. Радченко, В. В. Заблоцький, О. М. Сич.; За заг.ред. д.держ.упр., проф. Радченка О. В.; Вид. 2-ге. – К : Вид-во ВАДНДУ, 2016. – 268 с.
17. Публічне управління України в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П.В. Ворони – Київ, 2019. – 482 с.
18. Класики політичної думки (від Платона до Макса Вебера) /за ред. Й.З. Дзюбка, Х.М. Левкіського. – К.: Вища школа, 2002. – 382 с.
19. Місцеве самоврядування: понятійно-термінологічний словник. Сазонець, І. Л., Якимчук, А. Ю., Зима, І. Я. Тихончук, Л. Х. Антонюк, О. Р., Безтелесна, Л. І., Антонова, С. Є., Дробко, Е. В., Корбутяк, В. І., Маланчук, Л. О., Мартинюк, Г. Ф., Фесянов, П. О., Цецик, Я. П., Обуховська, Л. І., Сивий, Р. П. (2020). 172 с. НУВГП, Рівне. ISBN 978-966-327-472-0.

20. Публічний діалог в системі політичної культури демократичного суспільства : монографія / О. М. Крутій, О. В. Радченко. – Х. : Вид-во АДНДУ, 2015. – 320 с.
21. Якимчук А.Ю., Денека І.К. Реформування системи публічного управління Франції: досвід та перспективи його залучення в Україну. Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції: Збірник тез ІХ Міжнародної науково-практичної конференції 15 квітня 2021 року. Рівне: НУВГП, 2021. 568 с. С. 366-367.
22. Якимчук А.Ю., Павлюк М.О. Функціонування системи державного управління Швейцарії: Актуальність для України. Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції: Збірник тез ІХ Міжнародної науково-практичної конференції 15 квітня 2021 року. Рівне: НУВГП, 2021. 568 с. С. 368-369. Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції: Збірник тез ІХ Міжнародної науково-практичної конференції 15 квітня 2021 року. Рівне: НУВГП, 2021. – 568 с. С. 368-369.
23. Якимчук А.Ю., Валюх А.М., Павельчук О.Л. Економічні основи удосконалення діяльності Центрів надання адміністративних послуг: закордонний досвід. Наукові перспективи: журнал. Київ: 2020. № 2 (2) 2020. С. 177. С. 101-114. ISSN (print) 2708-7530 DOI: [https://doi.org/10.32689/2708-7530-2020-1\(1\)](https://doi.org/10.32689/2708-7530-2020-1(1)).

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

24. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
25. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Аpdu/index.html.
26. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vnadu/index.html.
27. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_du/index.html.
28. <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeBu/index.html>.
29. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dbms/index.html.
30. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dums/index.html.
31. <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Dutp/index.html>.

Загальна схема оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		Нарахування балів	Бали нараховуються таким чином:
		для іспиту	для заліку		
91-100	A	Відмінно	зараховано	Нарахування балів	<p><i>Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою і становить: за поточну успішність (виконання практичних занять та контрольних робіт) – до 40 балів, за результати іспиту/заліку – до 60 балів.</i></p>
81-90	B	Добре			
71-80	C				
61-70	D				
51-60	E	Задовільно			
31-50	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання		
0-30	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Оцінювання за складовими дисципліни

Відвідування лекцій (за кожну лекцію)	5 балів	політика опанування дисципліни	
Практичне заняття 1 «Передумови та витоки демократії, генезис та сутність народовладдя»	5 балів	Відвідування (участь в дистанційному режимі при он-лайн викладанні лекцій)	Кожне заняття
Практичне заняття 2 «Теорія демократії. Світові моделі демократичного устрою. Теорії переходу до демократії»	5 балів		
Практичне заняття 3: «Інституційна структура та політичні процеси в сучасній демократії. Зміст та перспективи розвитку народовладдя в Україні»	5 балів	Дотримання принципів академічної доброчесності	Повне дотримання умов академічної доброчесності
Підготовка реферату	10 балів		
Підготовка та захист самостійної роботи	30 балів	Умови зарахування пропущених занять (в т.ч. пропущених онлайн-лекцій)	Написання рефератів
Залік	60 балів		
Усього	100		